

Elintarvikevalvontatietojen Oiva-julkistamisjärjestelmä

Elintarviketurvallisuus

Elintarvikevalvontatietojen Oiva-julkistamisjärjestelmä

Viranomaisen toiminnan tulee perustua lainsäädännössä määriteltyyn toimivaltaan ja viranomaistoiminnassa tulee noudattaa lainsäädännön vaatimuksia. Viranomaisohjeet eivät ole oikeudelliselta luonteeltaan muita viranomaisia tai toimijoita sitovia. Viime kädessä lainsäädännön soveltamista koskevat kysymykset ratkaisee tuomioistuin.

Tässä ohjeessa on sekä suoria lainauksia lainsäädännöstä että tulkintoja lainsäädännön soveltamisesta. Suora lainaus lainsäädäntötekstistä on kirjoitettu kursivilla. Ohjeessa esitetyt tulkinnat ovat Elintarviketurvallisuusvirasto Eviran näkemyksiä siitä, miten lainsäädäntöä tulisi soveltaa.

Sisällysluettelo

1	Yleistä elintarvikevalvontatietojen julkistamisesta	4
2	Valvontalomakkeet	5
3	Oiva-arviointiasteikko.....	6
3.1	Oiva-arviointiasteikon perusteet	6
3.2	Oiva-arviointiohjeet.....	7
4	Havainnot, Oiva-asteikko ja toimenpiteet	8
4.1	Oiva-asteikon mukaiset toiminnot.....	9
4.2	Uusintatarkastus.....	12
5	Oiva-raportti ja tarkastuskertomus.....	13
5.1	Yleistä raportoinnista	13
5.2	Raporttien tekninen laatiminen lyhyesti	14
5.3	Oiva-huomio	15
5.4	Toimenpiteet -kohta.....	15
5.5	Tarkastuksella tehdyt muut havainnot	16
6	Valvontatietojen julkistaminen	16
6.1	Oiva-raportin julkistamistiheys.....	16
6.2	Oiva-raportin esilläpito elintarvikehuoneistossa	16
6.3	Oiva-raportin julkistaminen yrityksen omilla internetsivuilla.....	17
6.4	Oiva-raportin julkistaminen Oivahymy.fi-sivulla	17
7	Virheellinen Oiva-raportti	18
8	Valvontatietojen julkistamisen liittyviä ohjeita	18

Elintarvikevalvontatietojen Oiva-julkistamisjärjestelmä

Tämä ohje ohjaa valvontatietojen julkistamista. Ohje on tarkoitettu kaikille elintarvikevalvontaa toimeenpaneille viranomaisille. Ohje on tarkoitettu ensisijaisesti valvojille, mutta myös toimijat voivat hyödyntää sitä. Elintarvikealan toimijoiden on huolehdittava siitä, että heidän vastuullaan olevat valvontatietojen julkistamiseen liittyvät vaatimukset täyttyvät.

1 Yleistä elintarvikevalvontatietojen julkistamisesta

Elintarvikevalvonnan tietojen julkistaminen perustuu EU:n valvonta-asetuksen 882/2004 7 artiklaan, jonka mukaan yleisöllä on muun muassa oikeus tutustua toimivaltaisen viranomaisen valvontatoimia ja niiden tehokkuutta koskeviin tietoihin. Elintarvikelaissa säädetään elintarvikealan toimijan velvollisuudesta julkistaa valvontaviranomaisen antama tarkastuksesta kertova asiakirja (21 §), sekä aluehallintoviraston (31§) ja kunnan elintarvikevalvonnan velvollisuudesta julkistaa suorittamansa elintarvikevalvonnan tulokset (33 §). Näissä pykälissä säädetään myös, että tulosten julkaiseminen ja tarkastuksesta kertova asiakirja on julkaistava Elintarviketurvallisuusviraston määräämällä tavalla. Elintarvikelain 52 §:ssä säädetään, mitä kaikkia valvontaan liittyviä tietoja valvontaviranomaisten on ilmoitettava Elintarviketurvallisuusviraston ja aluehallintoviraston ylläpitämiin rekistereihin. Jotta tieto olisi yhdenmukaista ja siten hyödynnettävissä erilaisiin lakisääteisiin tarkoituksiin, säädetään samassa pykälässä, että tiedot on toimitettava rekistereihin Elintarviketurvallisuusviraston määräämällä tavalla. Elintarviketurvallisuusvirasto on antanut edellä luetelluista, määräksenantovaltaansa kuuluvista asioista Elintarviketurvallisuusviraston määräyksen 1/2013, joka on julkaistu Finlexin viranomaisten määräyskokoelmassa. Oiva-järjestelmän laajentumisen vuoksi määräys kumottiin ja sen tilalle annettiin uusi Elintarviketurvallisuusviraston määräys 1/2016.

Valvontatietojen julkistamisella lisätään elintarvikevalvonnan avoimuutta, yhdenmukaisuutta ja vaikuttavuutta. Julkistaminen antaa elintarvikealan yrityksille mahdollisuuden kertoa kuluttajille toimintansa vaatimustenmukaisuudesta yhtenäisellä tavalla.

Valtakunnallista elintarvikevalvonnan tietojen julkistamisjärjestelmää kutsutaan Oivaksi. Vähittäismyynti- ja tarjoilupaikkojen elintarvikevalvonnan tuloksia on julkistettu 1.5.2013 alkaen. Oiva laajeni vuonna 2015 koskemaan muita säännöllisen valvonnan piirissä olevia elintarvikehuoneistoja. Näiden yritysten valvontatuloksia julkistetaan 1.1.2016 alkaen, sitä mukaa kuin tarkastuksia tehdään.

Valvontatietojen julkistaminen koskee valvontasuunnitelman mukaisten tarkastusten tuloksia ja niiden perusteella tehtäviä uusintatarkastuksia. Vuoden 2016 alusta lähtien myös valvontasuunnitelman mukaiset asiakirja- ja projektitarkastusten tulokset julkistetaan. Tarkastuksella arvioidaan valvontakohteen toimintaa tarkastushetkellä. Kunnan elintarvikevalvontaviranomaisen valvomissa kohteissa Oiva-raportti julkistetaan jokaisen tarkastuksen jälkeen. Teurastamoissa ja niiden yhteydessä olevissa laitoksissa Oiva-raportti julkistetaan pääsääntöisesti kerran kuukaudessa, mutta esimerkiksi osa-aikaisesti toimivissa laitoksissa raportti voidaan julkistaa tätä harvemmin.

Ilmoitettuun elintarvikehuoneistoon tehtävä ensimmäinen tarkastus on valvontasuunnitelman mukainen tarkastus, joka kuuluu valvontatietojen julkistamisen piiriin. **Hyväksytyyn** tai hyväksymistä hakevaan **elintarvikehuoneistoon** tehtävä hyväksymistarkastus ei kuulu valvontatulosten julkistamisen piiriin. Ensimmäinen tarkastus hyväksymisen jälkeen on valvontasuunnitelman mukainen tarkastus, josta julkistetaan valvonnan tulos.

Elintarvikevalvontatietojen Oiva-julkistamisjärjestelmä

Suunnitelman ulkopuolisten tarkastusten ja niihin liittyvien selvitysten, tarkastuskertomusten ja päätösten tuloksia ei julkisteta Oiva-raporttina. Nämä tarkastukset ovat esimerkiksi ruokamyrkytys epäilyn selvittämiseen tai ilmiantoon liittyviä tarkastuksia. Näistä tarkastuksista voidaan täyttää valvontalomake ja antaa arvosanoja valvonnan yhdenmukaisuuden vuoksi. Valvontadata tallentuu samaan KUTI-tietovarastoon kuin muidenkin tarkastusten tulokset.

Valvontatietojen julkistamisjärjestelmän käyttöönoton yhteydessä on kehitetty elintarvikevalvontaa entistä riskiperusteisemmaksi sekä korostettu epäkohtien korjaamisen seuranta ja toimijan vastuuta epäkohtien korjaamisessa. Riskiperusteisen elintarvikevalvonnan kehittämisen tarkoituksena on kohdentaa valvontaresurssit sellaisiin elintarvikehuoneistoihin ja sellaisiin elintarvikehuoneiston toimintoihin, joissa elintarviketurvallisuuden (mikrobiologiset, kemialliset ja fysikaaliset) ja kuluttajan harhaanjohtamisen riskit ovat suuret. Tällä tavalla valvonta ja tarkastukset tulevat vaikuttavammiksi ja tehokkaammiksi. Toimijan ensisijaista vastuuta elintarvikkeiden turvallisuudesta korostetaan. Viranomaisvalvonta todentaa, että elintarvike, siitä annettavat tiedot, sen käsittelymenetelmät ja olosuhteet sekä elintarvikealan toimijan toiminta vastaavat elintarvikemääräyksiä.

2 Valvontalomakkeet

Oiva-järjestelmän pohjana toimivat elintarvikevalvonnan valvontalomakkeet, joihin on koottu elintarvikesäännöksiin liittyvät valvottavat asiat.

Valvontalomakkeita on kaksi: ilmoitettujen elintarvikehuoneistojen valvontalomake (IEH01) ja hyväksytyjen elintarvikehuoneistojen valvontalomake (HEH01). Lomakkeilla tarkastettavat asiat on jaettu asiakokonaisuuksiin. Jokainen asiakokonaisuus koostuu useasta tarkastettavasta asiasta eli rivistä. Taulukoiden numerointi on yhtenäinen siten, että vastaava tarkastettava asia on esitetty sekä IEH01- että HEH01-lomakkeessa saman numeroisena. Tästä syystä rivien numeroinnissa on aukkoja niissä kohdin, joissa rivinnumero koskee vain toista elintarvikehuoneistotyyppiä. Tietojärjestelmissä tai raporteilla ei näy tyhjiä rivejä. Osa tarkastettavista asioista koskee vain jotain tiettyä toimintaa ja se tarkastetaan, mikäli toimija harjoittaa kyseistä toimintaa.

Lomakkeet toimivat myös elintarvikevalvonnan tiedonkeruun pohjana. Osa lomakkeella olevista asioista on sellaisia, että niiden arvosanat eivät vaikuta Oiva-raportin arvosanaan, mutta joita valvotaan ja joista kerätään valvontatietoa. Näitä asioita valvotaan normaalisti, ja havainnot, arvosanat ja mahdolliset toimenpiteet kirjataan tarkastuskertomukseen.

Ilmoitettujen elintarvikehuoneistojen valvontalomaketta (IEH) käytetään, kun tarkastetaan

- elintarvikkeiden teollista valmistusta (vilja-ala, kasvisala, yhdistelmäelintarvikkeet, juomien valmistus, pakkaamotoiminta, ravintolisät, erityisille ryhmille tarkoitetut elintarvikkeet jne.)
- elintarvikkeiden vähittäismyyntiä ja sen yhteydessä tapahtuvaa elintarvikkeiden valmistusta
- elintarvikkeiden tarjoilua
- elintarvikkeiden kuljetustoimintaa ja varastointia
- vientiä ja tuontia
- vähäriskistä toimintaa (eli MMM asetuksen 1258/2011 4 ja 5 § mukaista toimintaa)

Lomake toimii valvonnan pohjana kunnan valvomissa ilmoitetuissa elintarvikehuoneistoissa.

Hyväksytyjen elintarvikehuoneistojen valvontalomaketta (HEH) käytetään, kun tarkastetaan

- maitoalan laitoksia
- liha-alan laitoksia
- kala-alan laitoksia
- muna-alan laitoksia
- varastolaitoksia

Lomake toimii valvonnan pohjana kunnan valvomissa laitoksissa, Eviran valvomissa teurastamoissa ja niiden yhteydessä olevissa laitoksissa, Eviran valvomissa riistankäsittelylaitoksissa sekä Lapin aluehallintoviraston valvomissa poroteurastamoissa ja niiden yhteydessä olevissa laitoksissa.

Hyväksytyin elintarvikehuoneiston Oiva-raportti koskee kaikkia niitä eri laitostyyppisiä, jotka toimivat samalla hyväksymisnumerolla, esimerkiksi teurastamo ja sen yhteydessä oleva leikkaamo saavat yhteisen Oiva-raportin.

Tarkastettavien asioiden valinnasta on ohjeistettu Eviran ohjeessa 16044 Elintarvikehuoneiston riskiperusteinen valvonta.

3 Oiva-arviointiasteikko

3.1 Oiva-arviointiasteikon perusteet

Elintarvikkeiden tulee olla kemiallisilta, fysikaalisilta ja mikrobiologisilta ominaisuuksiltaan sekä terveydelliseltä laadultaan ja koostumukseltaan sellaisia, että ne ovat ihmisravinnoksi soveltuvia, eivät aiheuta vaaraa ihmisen terveydelle eivätkä johda kuluttajaa harhaan (elintarvikelaki 23/2006, 7 §, elintarvikkeita koskevat yleiset vaatimukset).

Oiva-arviointiasteikko perustuu elintarvikelainsäädännön vaatimuksiin, jotka koskevat elintarvikkeiden turvallisuutta, kuluttajan etujen suojelua, elintarvikealan toimijan vastuuta sekä elintarvikkeisiin liittyviä vaaroja ja riskejä.

Elintarvikkeiden turvallisuus

- *Markkinoille ei saa saattaa elintarvikkeita, jotka eivät ole turvallisia.* Yleisen elintarvikeasetuksen mukaan *elintarviketta ei pidetä turvallisenä, jos se on terveydelle haitallinen tai ihmisravinnoksi soveltumaton* (178/2002/EY, 14 artikla).
- Elintarvikkeen turvallisuutta määritettäessä on huomioitava *elintarvikkeen tavanomaiset käyttöolosuhteet kuluttajan kannalta.* Lisäksi on huomioitava *kuluttajalle annetut tiedot tai yleisesti kuluttajan saatavilla olevat tiedot elintarvikkeen tai elintarvikeryhmän aiheuttamien terveyshaittojen välttämistä* (178/2002/EY, 14 artikla).
- Kun määritetään, onko elintarvike terveydelle haitallinen, on huomioitava elintarvikkeen aiheuttamat mahdolliset *välittömät, tai lyhyen tai pitkän aikavälin vaikutukset.* Lisäksi on huomioitava mahdolliset *toksiset vaikutukset ja kuluttajien terveydelliset erityisherkkyydet* (178/2002/EY, 14 artikla).
- Määritettäessä, onko elintarvike ihmisravinnoksi soveltuva, on huomioitava, onko elintarvike saastunut *esimerkiksi vieraiden aineiden, pilaantumisen, mätänemisen, laadun heikentymisen tai muun vaikutuksen seurauksena* (178/2002/EY, 14 artikla).
- Elintarvikkeen katsotaan olevan turvallinen, jos se on elintarvikkeiden turvallisuutta koskevien lainsäädännön vaatimusten mukainen (178/2002/EY, 14 artikla).

Kuluttajien etujen suojele

- Elintarvikelainsäädäntö pyrkii suojaamaan kuluttajien etuja sekä tarjoamaan kuluttajille lähtökohdat tietoon perustuvien elintarvikevalintojen tekemiseksi. Elintarvikelainsäädännön tavoitteena on myös ehkäistä elintarvikkeiden väärentämistä ja muita menettelytapoja, jotka voivat johtaa kuluttajia harhaan (178/2002/EY, 8 artikla).
- Elintarvikelainsäädännön tavoitteena on varmistaa elintarvikkeiden ja niiden käsittelyn turvallisuus sekä elintarvikkeiden hyvä terveydellinen ja muu elintarvikemääräysten mukainen laatu. Lisäksi elintarvikelainsäädännön tavoitteena on varmistaa, että elintarvikkeista annettava tieto on totuudenmukaista ja riittävää, eikä johda kuluttajaa harhaan. Elintarvikelainsäädännön tavoitteena on myös suojata kuluttajaa elintarvikkeiden aiheuttamilta terveysvaaroilta ja taloudellisilta tappioilta (elintarvikelaki 23/2006, 1 §).

Elintarvikealan toimijan vastuu

- Ensisijainen vastuu elintarvikkeiden turvallisuudesta on elintarvikealan toimijalla (852/2004/EY, 1 artikla). Elintarvikealan toimijoiden on varmistettava, että kaikki niiden vastuulla olevat elintarvikkeiden tuotanto-, jalostus- ja jakeluvaiheet täyttävät niille asetuksissa 852/2004/EY ja 853/2004/EY asetetut yleiset ja erityiset hygieniavaatimukset (852/2004/EY, 3 ja 4 artikla; 853/2004/EY, 3 artikla).
- Elintarvikealan toimijoiden on laadittava ja toteutettava HACCP-periaatteisiin perustuvat pysyvät menettelyt sekä ylläpidettävä niitä (852/2004/EY, 5 artikla).

3.2 Oiva-arviointiohjeet

Oiva-arviointi tehdään Oiva-arviointiohjeiden avulla. Arviointiohjeita on kaksi kokonaisuutta: "Ilmoitettujen elintarvikehuoneistojen Oiva-arviointiohjeet" ja "Hyväksytyjen elintarvikehuoneistojen Oiva-arviointiohjeet". Jokaiselle tarkastettavalle asialle (riville) on oma arviointiohjeensa. Osa ohjeista, esim. valtaosa hygieniariohjeista, on erilaisia ilmoitetuille ja hyväksytyille elintarvikehuoneistoille. Osa ohjeista, esim. pakkausmerkinnät ja jäljitettävyys, koskee molempien huoneistotyyppien arviointia. Arviointiohjeet perustuvat elintarvikelainsäädäntöön. Lainsäädännön muuttuessa myös arviointiohjeita muutetaan.

Arviointiohjeiden rakenne.

- Jokaisella arviointiohjeella on oma numero, versionumero ja julkaisupäivämäärä
- Huomioitavaa -kohdassa rajataan tarvittaessa, millaisissa elintarvikehuoneistoissa kyseistä asiaa tulisi valvoa tai missä sitä ei valvota. Samoin siinä kerrotaan, mitä muita asioita tai arviointiohjeita tulisi ottaa huomioon ko. asiaa arvioitaessa.
- Tarkastettavia asioita -kohdassa on kerrottu, mitä tarkastetaan. Kaikkia ohjeessa mainittuja asioita ei tarvitse tarkastaa, jotta asiaa voidaan arvioida.
- Jokaisen arvosanan (oivallinen, hyvä, korjattavaa, huono) kohdalla on kuvattu, miten asian tulisi olla (oivallinen) tai sitten on esimerkein kuvattu tiettyyn arvosanaan (hyvä, korjattavaa, huono) liittyviä mahdollisia epäkohtia.
- Ohjeiden lopussa on viittaukset säädöksiin ja Eviran ohjeisiin.
- Ohjeen lopussa kerrotaan myös, miten ohjetta on päivitetty.

Kaikki vaatimustenmukaisuuden osoittamiseen tarvittavat asiakirjat eivät välttämättä aina ole saatavilla tarkastushetkellä. Valvoja voi antaa toimijalle mahdollisuuden toimittaa puuttuvat asiakirjat muutaman päivän kuluessa tarkastuksesta siten, että ne ovat valvojan käytettävissä kun hän tekee tarkastusraporttia.

Arviointiohjeet ovat julkisia ja ne on tallennettu Oivan kotisivuille [oivahymy.fi](https://www.oivahymy.fi) (<https://www.oivahymy.fi/portal/fi/yrityksille/tarkastusohjeet/>) Evira vastaa valvojen kysymyksiin

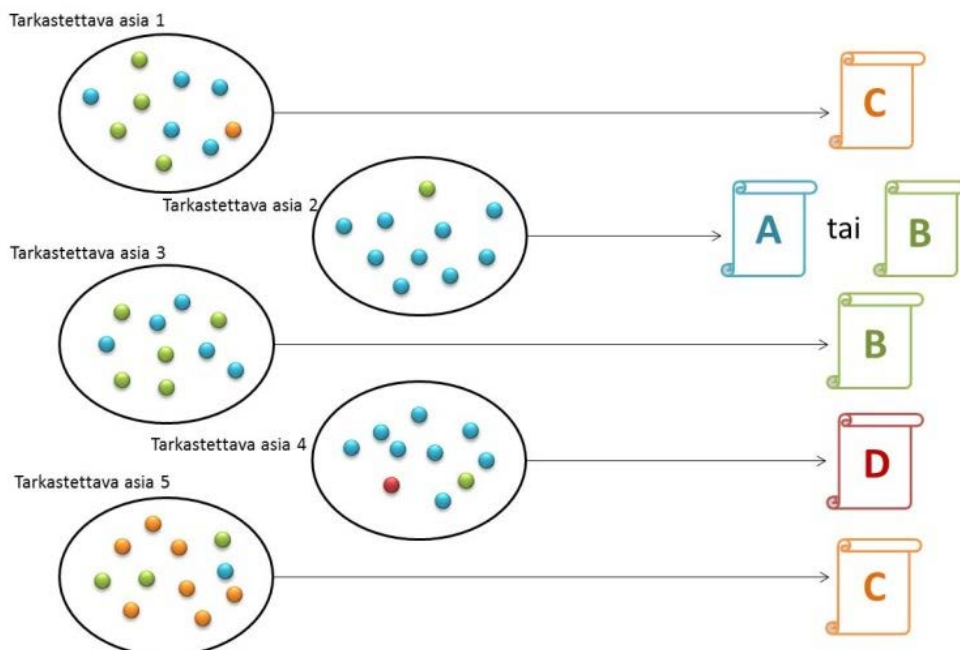
ohjekohtaisesti viranomaisverkko-Eviranetin Oiva-työtilassa, jossa arviointiohjeet on tallennettu yksittäisinä.

4 Havainnot, Oiva-asteikko ja toimenpiteet

Oiva-arvosana perustuu toiminnasta tehtyihin havaintoihin ja niiden luokitteluun Oiva-arviointiasteikon avulla. Samaa asiaa (riviä) tarkastettaessa havaintoja on yleensä useampi kuin yksi. Arviointi tehdään havaintojen perusteella riskiperusteisesti. Asia arvioidaan kokonaisuutena. Valvojan tulee arvioida ja päättää kaikkien tehtyjen havaintojen perusteella, minkä arvosanan hän kirjaa tarkastetusta asiasta Oiva-raportille.

Yhtä asiaa (riviä) tarkastettaessa tehdään erilaisia havaintoja (kuva 1):

- Havaitaan yksi selkeä elintarviketurvallisuusriski tai kuluttajaa harhaanjohtava korjausta vaativa asia, oivallisten ja hyvien lisäksi. Riskin perustella korjausta vaativa asia ohjaa arvosanan antamista. (kuvassa asia 1)
- Havaitaan paljon oivallisesti olevia asioita ja kokonaisuuteen nähden vähämerkityksellinen pieni epäkohta. Kokonaisuuteen nähden toiminta on oivallisesti (A) tai vaihtoehtoisesti hyvin (B) hoidettu. (kuvassa asia 2)
- Havaitaan paljon oivallisesti (A) ja hyvin (B) olevia asioita. Kokonaisuuteen nähden toiminta on hyvin hoidettu (B). (kuvassa asia 3)
- Havaitaan yksi elintarviketurvallisuutta vaarantava tai kuluttajaa vakavasti harhaanjohtava ja korjausta vaativa asia, oivallisten ja hyvien lisäksi. Riskin perustella korjausta vaativa asia ohjaa arvosanan antamista. (kuvassa asia 4)
- Havaitaan monta elintarviketurvallisuusriskiä tai kuluttajaa harhaanjohtava korjausta vaativaa asiaa, muutaman hyvän ja oivallisen lisäksi. Riskin perustella korjausta vaativa asia ohjaa arvosanan antamista. (kuvassa asia 5)

Tarkastettava asia = asia, jota varten on oma arviointiohje

Kuva 1 Tarkastettaessa yhtä asiaa, tehdään monta havaintoa. Tarkastettava asia on esitetty ovaalina jonka sisällä on erilaisia havaintoja, jotta esitetään erivärisinä palloina: sininen = oivallinen (A), vihreä = hyvä (B), oranssi = korjattava (C) ja punainen = Huono (D)

4.1 Oiva-asteikon mukaiset toiminnot

OIVALLINEN

Toiminta on vaatimusten mukaista. Toimintaa on toteutettu lainsäädännön vaatimusten mukaisesti. Elintarvikkeiden turvallisuudesta on varmistuttu. Kuluttajaa ei ole johdettu harhaan. Toimija on huomannut yllättävät ja satunnaiset epäkohdat itse ja hallinnut niiden korjaamisen ja ennaltaehkäisemisen omavalvonnallaan.

Tarkastuksella valvoja toteaa tarkastettavien asioiden olevan lainsäädännön vaatimusten mukaisia. Valvoja toteaa toimijan hallitsevan myös yllättävät ja satunnaiset epäkohdat sekä niiden korjaamisen omavalvonnallaan. Tarkastettavan asian osalta ei havaita puutteita eikä säädöstenvastaisuuksia, eikä asian suhteen ole huomautettavaa.

HYVÄ

Toiminnassa on pieniä epäkohtia, jotka eivät heikennä elintarviketurvallisuutta eivätkä johda kuluttajaa harhaan. Toimintaa on toteutettu pääosin lainsäädännön vaatimusten mukaisesti. Elintarviketurvallisuudesta on varmistuttu. Kuluttajaa ei ole johdettu harhaan. Toimija ei ole täysin hallinnut pienten epäkohtien korjaamista ja ennaltaehkäisyä omavalvonnallaan.

Valvoja huomauttaa toimijaa havaituista epäkohdista kirjallisesti. Epäkohtien korjaamiselle ei aseteta määräaikaa. Valvoja tarkastaa pienten epäkohtien korjaamisen säännöllisen valvonnan yhteydessä silloin, kun samaa tarkastettavaa asiaa tarkastetaan seuraavan kerran. Erillistä uusintatarkastusta ei tehdä. Toimijan tulisi korjata epäkohdat oma-aloitteisesti.

Arvosana hyvä voi seuraavalla tarkastuskerralla joko muuttua oivalliseksi tarkastajan todetessa toimijan korjanneen epäkohdan, jäädä tasolle hyvä tai muuttua korjattavaksi. Asiaa avataan substanssikohtaisissa arviointiohjeissa.

KORJATTAVAA

Toiminnassa on epäkohtia, jotka heikentävät elintarviketurvallisuutta tai johtavat kuluttajaa harhaan. Epäkohdat on korjattava määräajassa. Toimintaa ei ole toteutettu lainsäädännön vaatimusten mukaisesti. Elintarviketurvallisuudesta tai kuluttajan harhaanjohtamisen estämisestä ei ole riittävästi varmistuttu omavalvonnalla ja toiminnassa on epäkohtia, jotka heikentävät elintarviketurvallisuutta tai johtavat kuluttajaa harhaan. Korjattavaa- arvosanan voi saada myös silloin, jos toimija ei ole korjannut aiemmin havaittua pientä epäkohtaa seuraavaan suunnitelmalliseen tarkastukseen mennessä.

Havaittu epäkohta vaatii korjaavia toimenpiteitä. Valvontatoimenpiteenä voidaan käyttää korjauskehotusta määräaikoineen tai vaihtoehtoisesti hallinnollisia pakkokeinoja. Valvonta-asetuksen mukaan viranomaisen on varmistettava, että toimija korjaa tilanteen. Tilanteeseen parhaiten soveltuvaa toimenpidettä harkittaessa on otettava huomioon säännösten noudattamatta jättämisen luonne ja se, missä määrin toimija on aiemmin jättänyt noudattamatta säännöksiä. Jos toimija on aiemmin jättänyt noudattamatta säännöksiä, ei kehotus välttämättä ole oikea toimenpide tilanteen korjaamisen varmistamiseksi. Suhteellisuusperiaatteen mukaisesti on tilanteeseen sopivista toimenpiteistä kuitenkin valittava lievin.

Epäkohdat edellyttävät korjausta ja korjausten todentamista pääsääntöisesti erillisellä uusintatarkastuksella. Katso tämän ohjeen kohta 4.2 Uusintatarkastus.

Elintarvikevalvontatietojen Oiva-julkistamisjärjestelmä

Epäkohdan poistamisen varmistaminen korjauskehotuksen ja määräajan avulla

- Kun annetaan korjauskehotus, tarkastuskertomukseen tulee kirjata määräaika, johon mennessä epäkohdat on korjattava. Uusintatarkastus tulisi tehdä 10 työpäivän sisällä annetun määräajan umpeutumisen jälkeen.
- Epäkohdan korjaamisen määräajasta tulee mahdollisuuksien mukaan neuvotella toimijan kanssa.
- Valvoja voi tarvittaessa pyytää toimijalta kirjallisen suunnitelman aikatauluineen epäkohtien korjaamiseksi sekä toimenpidesuunnitelman siksi ajaksi kunnes epäkohdat on korjattu. Asiasta tulee neuvotella toimijan kanssa.
- Jos toimija ei ole määräaikaan mennessä noudattanut korjauskehotusta, tilanne arvioidaan uudelleen. Jos elintarviketurvallisuus on edelleen heikentynyt, muttei vielä vaarantunut, jatketaan antamalla uudelleen korjattavaa-arvosana ja ryhdytään epäkohdan korjaamisen varmistamiseksi hallinnollisiin pakkokeinoihin. Mikäli elintarviketurvallisuus vaarantuu, arvosanaksi annetaan huono ja käynnistetään hallinnollinen pakkokeinoprosessi. Hallinnollisiin pakkokeinoihin tulee ryhtyä aina, kun valvontahistorian perusteella voidaan olettaa, että kehotusta ei todennäköisesti tulla noudattamaan. Jos valvontahistoriaa ei ole tai kehotusta ei muusta syystä (esim. epäkohdan luonteen vuoksi) voida pitää riittävän tehokkaana toimenpiteenä, tulee käyttää hallinnollisia pakkokeinoja.

Epäkohdan poistamisen varmistaminen hallinnollisia pakkokeinoja käyttäen

- Pakkokeinoprosessin aikana asiaan liittyvä Oiva-arvosana ei muutu.
- Pakkokeinoprosessi voidaan keskeyttää, mikäli toimija ilmoittaa korjanneensa epäkohdan. Tällöin tehdään uusintatarkastus asian varmistamiseksi. Tarkastus tulisi tehdä 10 työpäivän sisällä tehdystä ilmoituksesta.
- Valvoja voi tarvittaessa pyytää toimijalta kirjallisen suunnitelman epäkohtien korjaamiseksi kiireellisine aikatauluineen sekä toimenpidesuunnitelman siksi ajaksi kunnes epäkohdat on korjattu. Asiasta tulee neuvotella toimijan kanssa.
- Hallinnollinen pakkokeinoprosessi kuulemismenettelyineen on kuvattu erillisessä ohjeessa

Pienet puutteet elintarvikehuoneiston toiminnassa eivät aina välittömästi heikennä elintarviketurvallisuutta, vaikka niiden osalta lainsäädännön vaatimukset eivät täysin täytyisi. Tällaiset asiat voivat liittyä esimerkiksi kirjanpitovelvoitteisiin, kuten hygieniasaamisen varmistamisen kirjanpitoon. Pienistä puutteista voidaan, mutta ei tarvitse, antaa korjattavaa-arvosana, jos samasta asiasta on aikaisemmin huomautettu ja annettu hyvä-arvosana, mutta tästä huolimatta toimija ei ole korjannut kyseistä epäkohtaa seuraavaan valvontasuunnitelman mukaiseen tarkastukseen mennessä.

HUONO

Toiminnassa on epäkohtia, jotka vaarantavat elintarviketurvallisuutta tai johtavat kuluttajaa vakavasti harhaan tai toimija ei ole noudattanut annettuja määräyksiä. Epäkohdat on korjattava välittömästi. Toimintaa ei ole toteutettu lainsäädännön vaatimusten mukaisesti. Elintarviketurvallisuudesta tai kuluttajan harhaanjohtamisen estämisestä ei ole varmistettu omavalvonnalla ja toiminnassa on epäkohtia, jotka vaarantavat elintarviketurvallisuuden tai johtavat kuluttajaa vakavasti harhaan. Huono-arvosanan voi saada myös silloin, jos toimija ei ole korjannut aiemmin havaittua epäkohtaa valvojan määräämään ajankohtaan mennessä.

Valvoja edellyttää toimijalta välittömiä korjaavia toimenpiteitä. Korjaaviin toimiin ryhtyminen ja lainsäädännön noudattaminen varmistetaan aina huono-arvosanan kohdalla hallinnollisia pakkokeinoja käyttämällä.

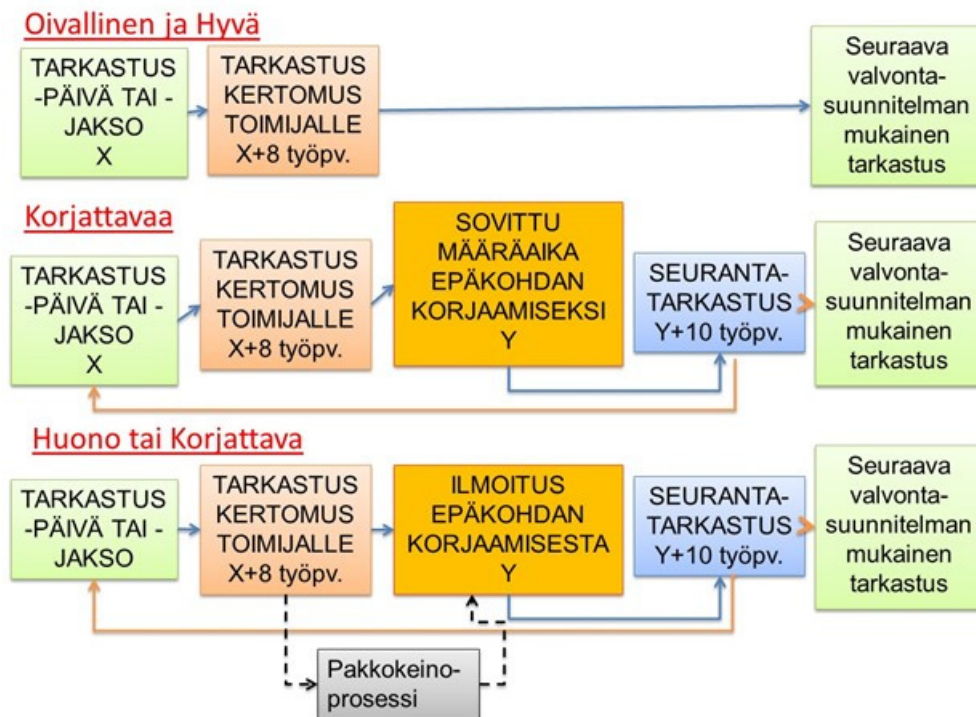
Elintarvikevalvontatietojen Oiva-julkistamisjärjestelmä

Epäkohdat edellyttävät korjausta ja korjausten tarkastamista erillisellä uusintatarkastuksella. Katso tämän ohjeen kohta 4.2 Uusintatarkastus.

Epäkohdan poistamisen varmistaminen hallinnollisia pakkokeinoja käyttäen

- Pakkokeinoprosessin aikana asiaan liittyvä Oiva-arvosana ei muutu Oiva-raportilla.
- Pakkokeinoprosessi voidaan keskeyttää toimijan ilmoitettua, että epäkohta on korjattu, jolloin tehdään uusintatarkastus asian varmistamiseksi. Tarkastus tulisi tehdä 10 työpäivän sisällä tehdystä ilmoituksesta.
- Valvoja voi tarvittaessa pyytää toimijalta kiireellisesti kirjallisen suunnitelman epäkohtien korjaamiseksi kiireellisine aikatauluineen sekä toimenpidesuunnitelman siksi ajaksi, kunnes epäkohdat on korjattu. Asiasta tulee neuvotella toimijan kanssa.
- Hallinnollinen pakkokeinoprosessi kuulemismenettelyineen on kuvattu erillisessä ohjeessa.

Puutteet elintarvikehuoneiston toiminnassa eivät aina välittömästi vaaranna elintarviketurvallisuutta. Huono-arvosana voidaan (mutta ei tarvitse) kuitenkin antaa tapauksessa, jossa elintarviketurvallisuus ei vaarannu, mutta korjattava-arvosana on annettu aikaisemmin ja epäkohtia ei ole korjattu annetussa määräajassa.

Kuva 2. Oiva-asteikon mukaiset toiminnot kaaviona.

4.2 Uusintatarkastus

Uusintatarkastuksella varmistetaan, että korjattavaksi kehoitettu tai määrätty epäkohta on korjattu. Uusintatarkastus tulee tehdä aina kun tarkastettavalle asialle on annettu korjattavaa (C) tai huono (D) arvio.

Pääsääntöisesti uusintatarkastus tehdään erillisenä tarkastuksena. Valvontakohteeseen tulee tehdä erillinen uusintatarkastus sovittun määräajan tai hallinnollisen pakkokeinoprosessin mukaisesti. Epäkohdan korjaamiseksi sovittu/annettu määräaika määrää, onko uusintatarkastus yhdistettävissä valvontasuunnitelman mukaiseen tarkastukseen. Yhdistäminen on mahdollista niissä elintarvikehuoneistoissa, joita valvotaan usein (vähintään kerran kuukaudessa). Yhdistäminen voi myös olla mahdollista, kun asian luonteen vuoksi esim. rakenteellisille korjauksille on sovittu pidempi määräaika. Kun korjaus on sovittu ja aikataulutettu, ko. asian ei tulisi vaikuttaa ennen määräajan umpeutumista tehtävien uusien tarkastuksien arvosanoihin. Määräaikaa ei saa tarkoituksella pidentää seuraavaan valvontasuunnitelman mukaiseen tarkastukseen.

Uusintatarkastuksella valvoja todentaa, että toimija on korjannut epäkohdan. Uusintatarkastus tehdään pääsääntöisesti tarkastuskäyntinä, mutta se voidaan tehdä myös asiakirjatarkastuksena. Uusintatarkastus asiakirjan avulla on mahdollinen silloin, kun asian korjaaminen on todennettavissa pelkän asiakirjan avulla. Silloin Oiva-raportti sisältää vain epäkohtaa koskevan asiakokonaisuuden arvosanan. Kaikki epäkohdat eivät ole asiakirjoin todennettavissa, vaan joidenkin epäkohtien korjaamisen todentaminen vaatii käynnin valvontakohteessa. Jos epäkohtia on useita, joista toiset vaativat tarkastuksen kohteessa ja toiset asiakirjatarkastuksen, kaikki epäkohdat tarkastetaan kohteessa.

Uusintatarkastuksissa käytetään samaa Oiva-asteikkoa ja samoja arviointiohjeita kuin suunnitelman mukaisilla tarkastuksilla. Uusintatarkastuksesta tehtävä raportti voi sisältää yhden tarkastetun asian, eli vain korjattavaksi määrätyn epäkohdan arvioinnin.

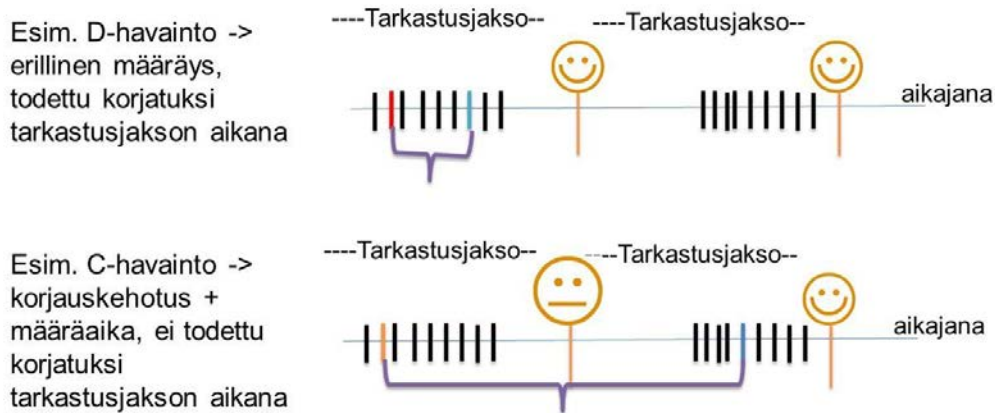
Jos tarkastuksella on annettu korjattavaa-arvosana ja korjauskehoitus määräaikoineen, uusintatarkastus tulisi tehdä 10 työpäivän sisällä korjauskehotukselle sovittun määräajan umpeutumisesta. Pakkokeinoprosessi voidaan keskeyttää toimijan ilmoittaessa, että epäkohta on korjattu. Uusintatarkastus tehdään 10 työpäivän sisällä toimijan ilmoituksesta.

Jos epäkohdan korjaaminen kehotuksen mukaisesti vaatii toimijalta paljon suunnittelua tai työtä, esim. rakenteiden korjausta, korjaussuunnittelulle ja/tai korjaukselle annetaan tarkastuskertomuksessa määräajat. Jos kohteeseen tehdään tarkastus ennen tämän määräajan umpeutumista, suunnittelua tai korjausta vaativa kohta voidaan jättää tarkastamatta. Tällaisessa tilanteessa toimijan on myös varmistettava, ettei elintarviketurvallisuus heikenny tai vaarannu ennen korjausten valmistumista.

Teurastamoissa ja niiden yhteydessä olevissa laitoksissa laitosvalvontaa voidaan tehdä jopa päivittäin. Silloin kyseisen epäkohdan korjaamiseksi sovittu määräaika tai annettu määräys vaikuttaa siihen, näkyykö epäkohta Oiva-raportilla ja miten epäkohta kirjataan tarkastuskertomukseen. Esimerkiksi (kuva 3) jos korjauskehoitus määräaikoineen sekä korjatuksi toteaminen tapahtuvat saman tarkastusjakson aikana, epäkohta ei vaikuta Oiva-raportilla näkyvään arvosanaan. Jos epäkohdan korjaamiseksi annettu määräaika on pidempi kuin kuluva tarkastusjakso, epäkohta näkyy Oiva-raportilla.

Elintarviketurvallisuus

Elintarvikevalvontatietojen Oiva-julkistamisjärjestelmä

KUVA 3. Esimerkki teurastamoiden ja niiden yhteydessä olevien laitosten laitosvalvonnassa havaitun epäkohdan ja määräajan vaikutus Oiva-raportin ja tarkastuskertomuksen tekemiseen, jossa lyhyet pylväät ovat päivittäishavaintoja. Punainen (D) tai oranssi (C) pylväs on epäkohta, joka toimijan tulee korjata, ja sininen pylväs ajankohta, jolloin valvoja on todennut epäkohdan korjatuksi.

5 Oiva-raportti ja tarkastuskertomus

Tarkastuksesta laaditaan kaksiosainen raportti, joka koostuu julkistettavasta Oiva-raportista ja toimijalle annettavasta tarkastuskertomuksesta. Kaksiosainen raportti syntyy, kun valvoja täyttää käyttämänsä tietojärjestelmän tarkastuslomakkeen. Tarkastuksista ei laadita muita erillisiä tarkastuskertomuksia valvonnan yhtenäistämisen vuoksi.

5.1 Yleistä raportoinnista

Tietojärjestelmät luovat samanaikaisesti sekä Oiva-raportin että sen mukana toimitettavan tarkastuskertomuksen. Tarkastuskertomukseen on mahdollista lisätä kuvia. Samalla tallentuvat myös elintarvikevalvonnan tilastot.

Eviran ja Lapin AVIn tarkastuseläinlääkäreiden käyttämään Tarkkari-järjestelmään täytetään päivittäin tehtäviä havaintoja. Päivittäisistä havainnoista tehdään kerran kuukaudessa tai harvemmin, laitoksen tarkastustiheyden mukaan, Oiva-raportti ja tarkastuskertomus. Päivittäiset havainnot voi tarkastuseläinlääkäri halutessaan tulostaa toimijalle valvontakirjanpidon otteena esimerkiksi päivittäin tai laitoksen ja valvojan sopiman aikataulun mukaisesti. Kuitenkin korjattavista seikoista tulee laitokselle ilmoittaa välittömästi. Ote kirjanpidosta ei korvaa Oiva-raporttia ja sen mukana toimitettavaa tarkastuskertomusta.

Oiva-raportti on kaksikielinen. Oiva-huomion kieli on joko suomi tai ruotsi tai molemmat. Jos Oiva-huomio tehdään kahdella kielellä, ohjelmaan voi avata toisen Oiva-huomioruudun ruotsinkielistä tekstiä varten. Näin raportin Oiva-huomioruutuun tulostuvat ensin kaikki suomenkieliset huomiot ja sen jälkeen ruotsinkieliset.

Tarkastuskertomus kirjoitetaan joko suomeksi tai ruotsiksi eli toimijalle sopivalla kielellä. Tarkastuskertomuksen vakiotekstin saa tarvittaessa vaihdettua ruotsiksi (otsikot, kuti-riviotsikot jne.) Poikkeustilanteissa ja valvojan niin halutessa tarkastuskertomuksen teksti voi olla myös muulla kielellä (esim. englanti). Tarkastuskertomukseen tulostuu tarkastuksen tehneen ja esikatselussa raportin lähettäneen valvojan yhteystiedot. Kuluttajien nähtävälle laitettavaan Oiva-raporttiin tulostuu ainoastaan kohdetta valvojan valvontaviranomaisen yhteystiedot.

Jos toimija tarvitsee uuden Oiva-raportin, esimerkiksi hukkaan menneen raportin tilalle, se voidaan toimittaa Itellan postituksen kautta uudelleen. Oiva-sovelluksen (Eviranet tai Tarkkari) valmiiden raporttien välilehdellä on lähetä uudelleen -painike, jota painamalla toimijalle lähtee uusi Oiva-raportti ja tarkastuskertomus. Oiva-raportti näkyy Oiva-sovelluksessa siihen asti, kunnes kohteeseen tehdään seuraava tarkastus ja julkistetaan uusi Oiva-raportti.

5.2 Raporttien tekninen laatiminen lyhyesti

Sekä kuntajärjestelmille että Tarkkari-järjestelmälle on tehty erilliset käyttöohjeet.

Valvontalomake täytetään rivikohtaisesti seuraavasti:

Tarkastetaan, että tarkastuksen perustiedot (esim. läsnäolleet) ja yrityksen markkinointinimi ovat oikein.

- Tarkastustulos-kohta: Tarkastetulle riville annettu arvosana ABCD. Muille riveille merkitään ei-tarkastettu (oletus) tai ei-sovellettu (kun asia ei koske kyseisen toimijan toimintaa)
- Oiva-huomio- kohta, kun arvosana BCD
  - on kuluttajaystävällinen lyhyt kommentti, kts ohjeen kohta 5.3
  - julkistetaan Oiva-raportilla ja näkyy tarkastuskertomuksessa
  - Oivallisesta ei ole tarpeen kirjata selitystä Oiva-huomioon.
- Toimenpiteet- kohta, kun arvosana ABCD
  - kirjoitetaan kaikki tarkastuskertomukseen kuuluva teksti: mitä tarkastettiin, tarkemmat havainnot ja tarvittaessa toimenpiteet, kts. ohjeen kohta 5.4
  - teksti näkyy vain tarkastuskertomuksessa
  - Toimenpiteet lyhyesti, kts. tarkemmin kohta 5.4
    - **Oivallinen A** = ei toimenpiteitä, huomautuksia tai kehotuksia. A arvosana kertoo että asia on kunnossa.
    - **Hyvä B** = annetaan kirjallinen huomautus (ei korjauskehotuksia tai määräyksiä). Toimijalle kerrotaan, mitä hän voi omatoimisesti korjata.
    - **Korjattavaa C** = annetaan korjauskehotus, toimenpide, johon toimija veloitetaan sekä määräaika tai vaihtoehtoisesti kerrotaan, että epäkohdan korjaamisen varmistamiseksi aloitetaan hallinnollisten pakkokeinojen käyttö omana prosessinaan.
    - **Huono D** = kirjataan epäkohdan osalta, että epäkohdan korjaamisen varmistamiseksi annetaan erillinen elintarvikelain mukainen määräys/päätös tms. ja hallinnollisten pakkokeinojen käyttö aloitetaan omana prosessinaan.

-Jokaisen tarkastetun asian kohdalla voidaan tarvittaessa antaa ohjausta ja neuvontaa

Oiva-raportille voi täyttää "tarkastetut toiminnot" -kohdan. Ei-tarkastetut rivit merkitään "ei tarkastettu" ja ne rivit, joita ei sovelleta kyseisessä yrityksessä, merkitään "ei sovelleta."

Lisäksi valvontalomakkeelle valitaan rivikohtaisesti käytetyt valvontatoimenpiteet (esim. ohjaus ja neuvonta, kehotus, määräys).

5.3 Oiva-huomio

Oiva-raportilla oleva Oiva-huomio on kuluttajalle tarkoitettu lyhyt selitys siitä, miksi yritykselle annettu arvosana ei ollut oivallinen. Lause on yleisluonteinen ja helposti ymmärrettävä. Oiva-huomio kirjataan tarkastettuun riviotsikkoon.

Oiva-huomio kohtaan on aina kirjattava selitys, miksi arvosana ei ole oivallinen, vaan hyvä, korjattavaa tai huono. Evira suosittelee, että tarkastettavan rivin Oiva-huomio olisi yhden lauseen pituinen. Tietojärjestelmiin on lisätty Oiva-huomiota varten mallilauseita. Lauseet ovat esimerkkejä, joita voi käyttää sellaisenaan, jos ne sopivat havaintoihin, tai niiden avulla voi laatia itse asiaan sopivan Oiva-huomiolauseen.

Oiva-huomion voi periaatteessa rakentaa epäkohta-sanalla ympärille seuraavasti. Merkit ... tarkoittavat tarkastettua asiaa.

- Pieni epäkohta ...
- Pieniä epäkohtia ...
- ... pieni epäkohta.
- ... pieniä epäkohtia.
- Korjaamista edellyttävä epäkohta ...
- Korjaamista edellyttäviä epäkohtia ...
- ... epäkohta, joka edellyttää korjaamista.
- ... epäkohtia, jotka edellyttävät korjaamista.
- Välitöntä korjaamista edellyttävä epäkohta ...
- Välitöntä korjaamista edellyttäviä epäkohtia ...
- ... epäkohta, joka edellyttää välitöntä korjaamista.
- ... epäkohtia, jotka edellyttävät välitöntä korjaamista.

Esimerkiksi:

Pieniä epäkohtia tilojen puhtaudessa.

Korjaamista edellyttäviä epäkohtia tilojen siivouksessa ja siisteydessä.

Välitöntä korjaamista edellyttäviä epäkohtia elintarvikehuoneiston puhtaanapidossa.

Tuotteiden jäljitettävyydessä on pieniä puutteita/epäkohtia.

Tuotteiden jäljitettävyydessä on epäkohtia, jotka edellyttävät korjaamista.

Tuotteita ei voida jäljittää, epäkohdat edellyttävät välitöntä korjaamista.

Oiva-huomioksi ei kirjata sellaisia asioita, jotka kuuluvat tarkastuskertomukseen, kuten yksityiskohtaisia havaintoja, määräaikoja tai yrityksen liiketoimintaan liittyviä asioita.

5.4 Toimenpiteet -kohta

Yksityiskohtaiset tarkastuksella esiin tulleet asiat, havainnot, mitä tarkastettiin ja epäkohdat tulee kirjata tarkastetun asian toimenpiteet-kohtaan, jolloin ne ovat luettavissa toimijalle lähetettävässä tarkastuskertomuksessa. Tähän kohtaan kirjataan tarkempi kuvaus ja yksilöinti havaitusta epäkohdasta/epäkohdista sekä toimijalta mahdolliset edellytetyt toimenpiteet ja mahdollinen määräaika. Toimenpiteet-kohtaan täytetään rivikohtaisesti ja ohjelma koostaa niistä tarkastuskertomuksen. Toimenpiteet-kohtaan kirjatut asiat tulostuvat vain toimijalle lähetettävään tarkastuskertomukseen. Valvonnan käytäntöjen yhtenäistämisen vuoksi toimenpiteitä ei kirjoiteta lisätietokenttään tai erilliseen tarkastuskertomukseen!

Toimenpide-kohtaan on aina kirjattava havaittu epäkohta, joka kertoo toimijalle, miksi arvosana ei ole oivallinen, jos arvosanaksi on annettu arvosana hyvä (B), korjattavaa (C) tai huono (D). Toimija saa näin tietää, mikä hänen toiminnassaan ei täytä kaikkia vaatimuksia. Arvosanan ollessa oivallinen (A) voidaan rivikohtaisesti täyttää mitä tarkastettiin. Tarkastuskertomuksessa tarkastettujen asioiden

Elintarvikevalvontatietojen Oiva-julkistamisjärjestelmä

---

otsikoinnin alla tulee käsitellä vain ohjeiden soveltamisalan mukaisia asioita. Samaa asiaa käsitellään vain yhden otsikon alla.

5.5 Tarkastuksella tehdyt muut havainnot

Oivassa arvioidaan vain elintarvikelainsäädännön mukaisia asioita. Asiat, jotka eivät kuulu Oiva-ohjeiden mukaan tarkastettaviin asioihin, kirjataan kohtaan lisätiedot, esim. toimija kertoo tulevista muutoksista tai asioista tehdään erillinen tarkastuskertomus esim. melun vuoksi. Valviran pyynnöstä tupakkavalvonnan tarkastuskertomusta ei tulisi kirjata Oivan tarkastuskertomukseen.

Lisätieto-kohtaan ei kirjoiteta toimijalta edellytetyjä toimenpiteitä, vaan ne kirjoitetaan rivikohtaisesti toimenpiteet-kohtaan.

6 Valvontatietojen julkistaminen

Oiva-raportin tulee olla valmis ja julkaistu kahdeksan työpäivää tarkastuksen tekemisestä (Eviran määräys Nro 1/2016) tai teurastamoissa kahdeksan työpäivää tarkastusjakson päättymisestä.

6.1 Oiva-raportin julkistamistiheys

Oiva-raportin julkistamistiheys määräytyy valvontakohteen suunnitelmallisen valvontatiheyden mukaan. Julkistamistiheys on enintään kerran kuukaudessa. Oiva-raportin julkistamistiheys on sama riippumatta siitä, onko laitoksen valvoja kunnallinen valvontayksikkö, Evira vai aluehallintovirasto. Uusintatarkastuksista tehtävät raportit julkistetaan erikseen.

Eviran ja Lapin aluehallintoviraston valvomissa laitoksissa tarkastushavainnot kirjataan säännöllisen valvonnan yhteydessä joka päivä tai harvemmin. Tämä valvontakirjanpito toimii julkistettavan Oiva-raportin ja sen mukana toimitettavan tarkastuskertomuksen pohjana. Teurastamoissa Oiva-raportti koostuu kuukauden aikana tehdystä valvontakirjanpidosta.

6.2 Oiva-raportin esilläpito elintarvikehuoneistossa

Oiva-raportin esilläpito sisäänkäynnin yhteydessä koskee niitä elintarvikehuoneistoja, joissa kuluttaja asioi riippumatta siitä, onko kyseessä ilmoitettu vai hyväksytty elintarvikehuoneisto. Myymälöiden ja tarjoilupaikkojen Oiva-raporttien on pitänyt näkyä 1.1.2014 alkaen. Teollisuuden ja muiden elintarvikehuoneistojen Oiva-raporttien tulee näkyä 2016 alkaen sitä mukaa kuin tarkastuksia tehdään.

Toimija asettaa itse viimeisimmän saamansa Oiva-raportin esille yrityksensä sisäänkäynnin yhteyteen (Eviran määräys 1/2013 ja uusittu 1/2016). Raportin on oltava esillä sisäänkäynnin yhteydessä, sen välittömässä läheisyydessä tai muussa kuluttajan kannalta tarkoituksenmukaisessa paikassa siten, että se on sopivalla korkeudella ja helposti kuluttajien luettavissa.

Sisäänkäynnillä tarkoitetaan ulko-ovea tai isoissa rakennuskomplekseissa, kuten kauppakeskuksissa tai kouluissa, kyseiseen elintarvikehuoneistoon johtavaa ovea tai elintarvikehuoneiston tiloja siten, että kuluttaja voi tutustua raporttiin ennen asiointipäätöstä. Mikäli pääsisäänkäyntejä (ovet/oviaukot, portit jne.) on useampia, ja ne ovat sisäänkäynnin kannalta selkeästi samanarvoisia, toimija voi valita, minkä sisäänkäynnin yhteyteen Oiva-raportti asetetaan esille. Mikäli sisäänkäyntialue ei ole selkeästi rajattu, Oiva-raportti tulee asettaa sellaiseen kohtaan elintarvikehuoneistossa, että se on kuluttajien kulkureitillä ja kuluttaja pystyy havaitsemaan sen

Elintarvikevalvontatietojen Oiva-julkistamisjärjestelmä

---

helposti ennen ostopäätöstä, esimerkiksi nimikyltin yhteyteen sopivalle korkeudelle, ohikulkijoille esillä olevan ruokalistan yhteyteen tai erilliseen telineeseen ennen sisäänkäyntiä.

6.3 Oiva-raportin julkistaminen yrityksen omilla internetsivuilla

Kun elintarvikealan toimija markkinoi elintarvikkeita omilla internetsivuillaan tai myy elintarvikkeita etäviestintävälineellä, Oiva-raportit on julkistettava yrityksen verkkosivuston aloitussivulla näkyvällä ja helposti havaittavalla paikalla (Eviran määräys 1/2013 ja 1/2016).

Markkinoinnilla tarkoitetaan kaikkia niitä asioita, joiden avulla toimija yrittää joko herättää kuluttajan kiinnostuksen tai saada kuluttajan asioimaan omassa yrityksessään tai ostamaan yrityksen tuotteita. Markkinoinnilla tarkoitetaan myös markkinointia sosiaalisessa mediassa. Jos yrityksellä on yhteissivut (esim. ketjuravintola, myymäläketju, tai konserni), toimijoiden tulee sopia internetsivujen ylläpitäjätahon kanssa siitä, miten heidän toimipisteensä Oiva-raportit saadaan ajantasaisesti näkyviin heitä koskeville sivuille.

Etäviestintävälineellä tapahtuva myynti tarkoittaa sellaista myyntiä, joissa myyjä ja kuluttaja tekevät sopimuksen niin, etteivät ole samaan aikaan paikalla, esimerkiksi internet-, puhelin-, tai postimyynti. Etämyyntiä harjoittavien toimijoiden oma internetsivujen aloitussivu rinnastetaan myymälän sisäänkäyntiin, minkä vuoksi Oiva-raportin tulee olla esillä toimijan internetsivujen aloitussivulla.

Oiva-raportin lisäämiseksi yrityksen internetsivulle on olemassa kaksi tapaa. Yrityksen omat Oiva-raportit (pdf-muodossa) ovat ladattavissa Oivahymy.fi -sivuston yrityshakupalvelusta. Yritys voi tallentaa ne itselleen ja lisätä omille internetsivuille. Internetsivulla tulee näkyä kolmen viimeisimmän tarkastuksen Oiva-raportit. Vaihtoehtoisesti avaussivulle voidaan sijoittaa näkyvästi ja helposti havaittavasti linkki Eviran www.oivahymy.fi/hae_yrityksiä -hakupalveluun. Yritykset voivat käyttää linkityksessä kovalinkkinä Oiva-sinettilogoa, joka on ladattavissa oivahymy.fi -sivulta. Oiva-sinettilogoa ei saa käyttää muussa tarkoituksessa, kuten esim. yrityksen markkinoinnissa. Oiva-raportti tulee julkaista yrityksen internetsivulla kolmen kuukauden sisällä ensimmäisestä tarkastuksesta ja siitä lähtien yrityksen internetsivulla julkaistaan aina uusin Oiva-raportti sen saavuttua.

Vähittäismyymälöitä ja tarjoilupaikkoja edustavien toimijoiden on julkistettava Oiva-raportti 1.1.2014 alkaen. Näiden toimijoiden valvontatietojen julkistamisvelvollisuus koskee 1.5.2013 jälkeen tehtyjen tarkastusten perusteella laadittuja Oiva-raportteja. Muiden elintarvikehuoneistojen toimijoiden on julkistettava Oiva-raportti 1.1.2016 alkaen. Näiden toimijoiden valvontatietojen julkistamisvelvollisuus koskee 1.1.2016 jälkeen tehtyjen tarkastusten perusteella laadittuja Oiva-raportteja (Eviran määräys 1/2016).

6.4 Oiva-raportin julkistaminen Oivahymy.fi-sivulla

Kun valvontaviranomainen on Eviranet-esikatselussa hyväksynyt ja lähettänyt Oiva-raportin, se julkistetaan automaattisesti www.oivahymy.fi internetsivuilla 10 vrk:n päästä. Viive varmistaa sen, että Oiva-raportti on postin tai sähköpostin välityksellä saapunut toimijalle ennen kuin se julkistetaan oivahymy.fi -sivuilla. Oivahymy.fi -sivustolla on myös tietoa Oivasta sekä kuluttajille että yrittäjille. Sivusto on kaksikielinen (suomi, ruotsi).

Vähittäismyynti- ja tarjoilukohteiden Oiva-raportit julkistetaan kuten yllä. Muiden ilmoitettujen ja hyväksytyjen elintarvikehuoneistojen Oiva-raportit julkistetaan 1.1.2016 jälkeen tehdyistä tarkastuksista sitä mukaa kuin tarkastuksia tehdään. Näiden valvontakohteiden vuonna 2015 tehtyjä pilottivaiheen Oiva-raportteja ei julkisteta jälkikäteen yrityskohtaisesti.

7 Virheellinen Oiva-raportti

Valvojan tulee esitarkastaa Oiva-raportti ja tarkastuskertomus ennen niiden lähettämistä. Jos valvoja huomaa lähetetyssä Oiva-raportissa virheen, tapahtuma tulee poistaa keskitetystä tietovarastosta oman tietojärjestelmän kautta. Tilalle tehdään uusi tapahtuma ja korjattu Oiva-raportti lähetetään toimijalle. Tekninen ohjeistus löytyy VATI-ohjeista ja lisäopastusta on saatavana omalta kuntajärjestelmätoimijalta ja KUTI-toimistolta.

Jos toimija huomaa Oiva-raportissa virheen tai epäilee sellaista, toimijan tulee viipymättä olla yhteydessä tarkastuksen tehneeseen elintarvikevalvontaviranomaiseen asian selvittämiseksi ja tarvittaessa korjaamiseksi. Oiva-raportti ei ole hallinnollinen päätös, mutta todelliset virheet tulee korjata. Vain tarkastuksen tehneen elintarvikevalvontayksikön edustaja voi poistaa virheellisen Oiva-raportin ja tehdä uuden, jossa tiedot ovat oikein.

Jos valvoja on tarkastuksen yhteydessä todennut tarpeen hallinnollisten pakkokeinojen käyttämiseen, elintarvikealan toimija saa ilmaista kantansa hallintolain (434/2003) 34 §:n mukaisesti kuultaessa ja myöhemmin muutoksenhaun yhteydessä.

Evira ohjaa ja kehittää elintarvikevalvontaa valtakunnallisesti ja yhtenäistää elintarvikevalvontaa eri valvontayksiköissä. Eviran tehtäviin ei kuulu näkemyserojen ratkaiseminen yksittäisissä elintarvikealan toimijan ja elintarvikevalvontaviranomaisen välisissä ristiriitatilanteissa.

Kuntien elintarvikevalvonnan yhteystiedot löytyvät Eviran internet sivuilta:
<http://www.evira.fi/portal/fi/elintarvikkeet/palautetta+elintarvikkeista/>

8 Valvontatietojen julkistamisen liittyviä ohjeita

Asia	Ohje
Valvontatiheys	Eviran ohje 10503/1: Elintarvikehuoneiston riskiluokitus ja valvontatarpeen määrittäminen
Riskiperusteinen valvonta	Eviran ohje 16044/1 Elintarvikehuoneiston riskiperusteinen valvonta Eviran ohje 16043/1 Elintarvikehuoneiston omavalvonnan riskiperusteinen valvonta
Hallinnollinen pakkokeinoprosessi	Eviran opas 100011/2 Opas elintarvikelain mukaisten hallinnollisten pakkokeinojen käytöstä elintarvikevalvonnassa
Tietojärjestelmään liittyvät tekniset manuaalit	Ohje toimijan, toimipaikan ja toiminnan tallentamisesta valtakunnalliseen tietojärjestelmään sekä valvontakohteiden luokittelusta (VATI 1) Ohje elintarvike-, kuluttajaturvallisuus-, terveydensuojelu- ja tupakkalain valvontatietojen tallentamisesta valvontatietojärjestelmään (VATI 2). Tarkkari-järjestelmän käyttöohje

Lisäksi Eviran internetsivulla on lukuisia valvontaohjeita ja oppaita

Linkki sivulle lomakkeet ja ohjeet

<http://www.evira.fi/portal/fi/tietoa+evirasta/lomakkeet+ja+ohjeet/elintarvikkeet/>

Linkki sivulle julkaisut

<http://www.evira.fi/portal/fi/tietoa+evirasta/julkaisut/?a=category&cid=1>

